

Kassai Thália Színház

Kassa. E városnév valamennyiünk számára a magyar történelem, művelődés és szellem legfényesebb eligazodási pontjait jelenti – II. Rákóczi Ferentől Márai Sándorig. És jelenti a színházat is: nemzeti játékszínünk történetének legfényesebb lapjait: a majd kétszáz éves kassai magyar színjátszás hőskora a magyar színészet hőskora is, s a város színházkultúránk erőssége maradt történelmünk egyik letragikusabb fordulópontjáig, a történeti Magyarország szétveréséig. Innentől kezdve a kassai magyar színjátszás, azt lehet mondani, *folyamatos* hőskorát éli. Így volt ez 1918–1938 között, amikor a fennmaradás volt a tét, így 1938–1945 között, amikor országos rangjának visszaszerzéséért folyt a küzdelem, így 1945–1969 között, amikor Rákóczi és Márai városában előbb bő három éven át nem hangozhatott el nyilvánosan magyar szó, majd két évtizeden keresztül csak lelkes műkedvelők zenghették nyelvünkön Thália igéit a színpadon.

Küzdelemben született 1969-ben a mai Kassai Thália Színház jogelődje is: szinte lopva a lehetőséget a léthez, a komáromi Magyar Területi Színházból kiválva, hogy az önálló lét és névviselés – Vox Humana Színház – néhány órája után a komáromi színház fiókszínpada legyen, afféle koloncként a nyakán, újabb kereken két évtizeden keresztül. S egy olyan történelmi időben, amikor embernek, intézménynek egyaránt külön erőfeszítésébe került megőrizni tartását, amikor bátor emberi kiállás volt minden igaz szó. És ilyen körülmények között is voltak e játékszínnek nagy pillanatai, teljesítményei. Elég ha csak Beke Sándor első kiugró rendezői korszakára gondolok az 1970-es évek első feléből, vagy a Gágyor Péter és Szigeti László nevével fémjelzett két-három évadra egy évtizeddel később. De sorolhatnám a színészeket is, akik e játékhellyel együtt nőttek fel, s egymást kölcsönösen erősítve ajándékozták meg közönségüket kimagasló teljesítményeikkel: az idősebbek, illetve a már elhunytak közül csak Gyurkovics Mihályt és Lengyel Ferencet, Gombos Ilonát és Várady Bélát, Csendes Lászlót, majd Kövesdi Szabó Máriát, Cs. Tóth Erzsébetet vagy László Gézát említve itt.

Azután jött az újabb fordulópont: 1989, s a Thália két évtizedes nyelvőrző és művészetteremtő erőfeszítései beértek: a színház önállósult, s ezzel elkezdődhetett a kassai magyar játékszín történetének újabb hősi korszaka. És ez az utóbbi két évtized már egyszerre szólt – néha váltakozva, néha ugyanazon időben – a művészi hitel visszanyeréséről, a magyar színjátszás egészébe való újbóli betagozódásról, s a megmaradásról újfent, mert a legutóbbi két évtized alatt is nemegyszer vetődött rá a megsemmisülés árnyéka (másfél évtizede még a jogalanyiságát is megszüntették egy időre). S mégis, a kassai Thália útját azóta is kimagasló színházi teljesítmények sora jelzi, mi több, nemcsak szlovákiai magyar viszonylatban, hanem szlovák, illetve összmagyar összehasonlításban is figyelemreméltó színészgyéniségeket tudott felnevelni (a már másutt működők közül Tóth Tibort, Bandor Évát, Fabó Tibort, Benkő Gézát, Czajlik Józsefet, Kassai Csongort, Rák Viktóriát, az otthonmaradottak középnemzedékéből Bocsárszky Attilát, Dudás Pétert vagy Petrik Szilárdot például).

Elmondhatjuk, hogy a kassai magyar játékszín csomópontjai, fordulói nagyjából húsz–negyven éves ciklusokban követik egymást. S ez igaz az önállósága megszerzéséért, illetve megtartásáért küzdő, Thália Színház négy évtizedére is, amely most újabb húsz–negyven esztendejét várva, ismét nehéz, anyagilag veszélyeztetett időszakát éli. Hogy mit hoznak a Kolár Péter igazgatásával működő THÁLIA számára a következő évtizedek, természetesen nem tudni ma. De ahogy ez a mostani Magyar Örökség Díj visszamenőleg is minősíti és hitelesíti a Kassai Thália Színház elmúlt negyven évét, erőt, biztatást, művészi lendületet adhat a jövőre nézve is. Éppen ezért örömmel nyugtázom e helyen a színháznak a díjadók részéről történő jelen elismerését, az intézménynek, s külön-külön minden tagjának pedig a közönség folyamatos vastapsától hangos további sikereket, és kimagasló művészi eredményeket kívánok.

Tóth László